

Revolucionarni dogovor postignut je navodno 12. novembra na razini Europske unije o mogućnostima vlasništva kolektiva fizičkih osoba nad strujom koju bi sami proizvodili. U sklopu pregovora o promjenama europske direktive o tržištima struje složen je naime pravni okvir za “komunalne energetske zajednice”. Sukus prijedloga je da će zemlje članice tretirati energetske zajednice građana na prikladan način i garantirat će im pravo na dijeljenje energije.

U Europi već sada postoji oko 3.000 energetskih zajednica, stoji u podacima Europske federacije za kooperative u sektoru obnovljivih izvora REScoop.eu, piše Euractiv. Prema procjenama Europske komisije, do 2030. godine više od 50GW vjetroenergije i više od 50GW sunčeve energije moglo bi biti u vlasništvu energetskih zajednica, što će iznositi otprilike 17 (vjetar) odnosno 21 posto (sunce) instaliranih kapaciteta.

Ključni elementi nacрта na sustavnoj razini (dakle bez velikih aktivističkih poduhvata, pokreta, i akcija) omogućavaju lokalnim zajednicama – npr. ljudima koji žive u istom neboderu, zgradi ili kvartu obiteljskih kuća – da osnuju energetska kooperativu, odnosno zadrugu, postanu vlasnici struje koju proizvode te je potom prodaju ili iznajme nacionalnoj elektromreži. Naknade za održavanje mreže obračunavat će se samo za struju koja se prodaje van neposredne lokacije na kojoj je nastala.

Pirova pobjeda?

No, vlasništvo nad energetskim mrežama bit će podložno odobrenju na nacionalnoj razini, što nažalost otvara brojne mogućnosti manipulacije i sabotiranja građanskih zadruga. To se već i sada događa, na primjer u slučaju grada Berlina. Ova odredba predstavlja kompromis sa zemljama članicama koje imaju monopol na upravljanje distribucijskim mrežama.

Tome se pokušava doskočiti uvođenjem transparentnih kost-benefit analiza u tarife za održavanje mreže koje će elektrodistribucijske kompanije naplaćivati. Sve bi se trebalo događati pod još jednim birokratskim regulatornim tijelom, vjerojatno agencijom, što jednostavno nije dobar model jer je stvarna demokratska kontrola nad raznim agencijama neizvediva, kao što pokazuje primjer većine hrvatskih regulatornih agencija.

Dok europski pregovarači smatraju da preimenovanje lokalnih energetskih zajednica u građanske “nadilazi granice semantike” (navodno imaju djelatne učinke), kompromisi s time su ipak upitni. Pregovarači hoće ovime kazati da u nacrtu zasad stoji da energetske kompanije ne mogu biti članovi ovih “građanskih” kooperativa, već to mogu samo fizičke osobe. No, ne zna se da li će to tako i ostati. Naime, veliki igrači energetskog sektora pokušavaju izlobirati da smiju biti članovi građanskih kooperativa. Osigurač, no zapravo kompromis bio bi da kompanije smiju biti članovi, ali po principu jedan član – jedan glas. Dakle, da ne mogu imati upravljačka prava. Neki sumnjaju da će se od toga odustati. A

upravo je to najvažniji aspekt cijelog nacrt: građanske energetske kooperative koje zaista imaju autonomni i emancipacijski potencijal mogu ostati takve samo ako kompanije nemaju nikakve upravljačke ovlasti.

Njemačka je zahtijevala da svi korisnici energetske mreže moraju plaćati naknadu za upotrebu mreže. No, ta opcija nije logična, osim ako se taj iznos ne ograniči na cijenu nužnu (ali ne i veću) za održavanje mreže - i to je savršeno logično. Mrežu će i dalje naime biti nužno održavati. Ali ta naknada ne smije biti tolika da pokrije izgubljene profite kompanija - a toga će nužno biti jer će se jednostavno smanjiti broj korisnika nacionalne mreže. A tu su osim kompanija dakako i gradske vlasti koje također očekuju da budu uključene u upravljanje svim kooperativama. Budući da se ni gradske vlasti do sada niti u jednom gradu koji je prednjačio u energetskej tranziciji nisu pozicionirale na stranu potrošača, već na stranu očuvanja ogromnih profita, ova ideja je zaista loša. O ovome svemu Bilten je već pisao.

Izvor: bilten.org